

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Головне управління Служби безпеки України в Донецькій та Луганській областях
3 управління (з дислокацією у м. Северодонецьк Луганської області)

Слідчий відділ

вул. Пивоварова, 6, м. Северодонецьк, Луганська область, 93400, тел. факс (06452) 4-42-81

www.ssu.gov.ua Код ЄДРПОУ 20001504

П О В І Д О М Л Е Н Н Я

про підозру

м. Дніпро

«09» листопада 2023 року

Старший слідчий в ОВС 2 відділення слідчого відділу 3 управління (з дислокацією у м. Северодонецьк Луганської області) ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях майор юстиції Ларченко Олександр Миколайович, розглянувши матеріали кримінального провадження, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань за №22023130000000362 від 03.05.2023, та встановивши наявність достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 111-1 КК України, відповідно до ст. ст. 40, 42, 111, 133, 135, 137, 276, 277, 278 КПК України, –

П О В І Д О М И В:

Романченко Наталію Миколаївну, 28.04.1969 року народження, громадянку України, уродженку смт. Троїцьке Троїцького району Луганської області, зареєстровану та проживаючу за адресою: Луганська область, Сватівський район, смт. Троїцьке, вул. Чкалова, буд. 37, раніше не судиму,

про підозру у здійсненні громадянином України дій, спрямованих на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 111-1 КК України.

Романченко Наталія Миколаївна, будучи громадянкою України, скоїла кримінальне правопорушення за наступних обставин.

Відповідно до статей 1-3, 6 Конституції України Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава; суверенітет України поширюється на всю її територію; Україна є унітарною державою; територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою; людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за свою діяльність; державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову; органи законодавчої, виконавчої

та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Згідно зі статтями 17, 19, 65, 68 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. На території України забороняється створення і функціонування будь-яких збройних формувань, не передбачених законом. На території України не допускається розташування іноземних військових баз. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України. Кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності.

Відповідно до ч. 2 ст. 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 за № 389-VIII органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України.

Частиною 3 статті 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 за № 389-VIII військові адміністрації населених пунктів утворюються в одному чи декількох населених пунктах (селах, селищах, містах), в яких сільські, селищні, міські ради та/або їхні виконавчі органи не здійснюють покладені на них Конституцією та законами України повноваження, у тому числі внаслідок фактичного саморозпуску або самоусунення від виконання своїх повноважень, або їх фактичного невиконання, або припинення їх повноважень згідно із законом.

Досудовим розслідуванням встановлено, що 24.02.2022 Російською Федерацією здійснено повномасштабне військове вторгнення на територію України, у зв'язку із чим розпочато ведення агресивної війни проти України та захоплення її території.

Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» в Україні введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб.

Законом України від 24.02.2022 «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»» затверджено зазначений Указ.

Указом Президента України від 14 березня 2022 року № 133/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 26 березня 2022 року строком на 30 діб.

Законом України від 15.03.2022 «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» затверджено зазначений Указ.

Указом Президента України від 18 квітня 2022 року № 259/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 25 квітня 2022 року строком на 30 діб.

Законом України від 21.04.2022 «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» затверджено зазначений Указ.

Указом Президента України від 17.05.2022 № 341/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 25.05.2022 строком на 90 діб.

Законом України від 22.05.2022 № 2263-ІХ «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» затверджено зазначений Указ.

Указом Президента України від 12 серпня 2022 року № 573/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 23 серпня 2022 року строком на 90 діб.

Законом України від 15.08.2022 «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» затверджено зазначений Указ.

Указом Президента України від 07.11.2022 за № 757/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 21 листопада 2022 року строком на 90 діб.

Законом України від 16.11.2022 «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» затверджено зазначений Указ.

Указом Президента України від 06.02.2023 № 58/2023 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 19 лютого 2023 року строком на 90 діб.

Законом України від 07.02.2023 «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» затверджено зазначений Указ.

Указом Президента України від 01.05.2023 № 254/2023 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 20 травня 2023 року строком на 90 діб.

Законом України від 02.05.2023 «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» затверджено зазначений Указ.

Указом Президента України від 26.07.2023 №451/2023 «Про продовження строку дії введення воєнного стану в Україні» в Україні введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 18.08.2023 строком на 90 діб.

Законом України від 27.07.2023 «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» затверджено зазначений Указ.

Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.09.2023 № 254 внесені зміни до наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22 грудня 2022 року № 309 та викладено нову редакцію переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією. Згідно з зазначеним переліком Троїцька селищна територіальна громада Луганської області перебуває під тимчасовою окупацією та оточенні (блокуванні) з боку Російської Федерації та незаконного збройного формування так званої «луганської народної республіки» з 06.03.2022 року.

Встановлено, що з початку квітня 2022 року (під час досудового розслідування більш точного часу встановити з об'єктивних причин не виявилось можливим) Романченко Наталія Миколаївна, будучи громадянкою України, перебуваючи на посаді заступника директора з виховної роботи ОЗО ліцей «Імпульс» Троїцької селищної ради Сватівського району Луганської області, усвідомлюючи здійснення відкритої російської агресії проти України, яка розпочалась приблизно о 04 годині ранку 24.02.2022 повномасштабним російським військовим вторгненням на територію України, метою якого є повалення конституційного ладу, територіальної цілісності та захоплення території України, керуючись ідеологічними та корисливими мотивами, спрямованими на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності, державній, економічній та інформаційній безпеці України, перебуваючи на території смт. Троїцьке Сватівського району Луганської області, маючи умисел на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти та реалізуючи їх, вступила в злочинну змову з представниками окупаційної влади російської федерації та так званої «луганської народної республіки», та отримавши від них пропозицію на зайняття посади, пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських функцій щодо організації освітнього процесу в закладі освіти окупаційної влади у смт. Троїцьке Сватівського району Луганської області, а саме – «Государственного общеобразовательного учреждения луганской народной республики «Троицкая средняя школа №2» (мовою оригіналу) (далі «гоу лнр «Троицкая средняя школа № 2»», розташованого за адресою: Луганська область, смт. Троїцьк, пров. Шкільний, буд. 17а, в порушення вимог Конституції та Законів України добровільно, умисно погодилась на вказану пропозицію.

Реалізуючи свій злочинний умисел Романченко Н.М., на початку квітня 2022 року на території смт. Троїцьке Троїцької селищної територіальної громади Сватівського району Луганської області за юридичною адресою та на матеріально-технічній базі опорного закладу освіти «Ліцею «ІМПУЛЬС» Троїцької селищної ради Луганської області за адресою: Луганська область, смт. Троїцьк, пров. Шкільний, буд. 17а, задля здійснення освітньої діяльності за стандартами та законодавством російської федерації і так званої «луганської народної республіки» перереєструвала вищезазначений освітній заклад на «Государственного общеобразовательного учреждения луганской народной республики «Троицкая средняя школа №2» (мовою оригіналу)». Вказаний

заклад не належить до освітніх закладів, уповноважених надавати освітні послуги на території Троїцької селищної територіальної громади Сватівського району Луганської області.

Згідно з положеннями ст.2 Закону України «Про освіту» законодавство України про освіту ґрунтується на Конституції України, Законах України, інших актах законодавства у сфері освіти і науки та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку. Засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: верховенство права; нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; гуманізм; демократизм; єдність навчання, виховання та розвитку; виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками; формування громадянської культури та культури демократії (ст. 6 Закону).

Відповідно до вимог частини 1 статті 7 Закону України «Про освіту» мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова. Держава гарантує кожному громадянину України право на здобуття формальної освіти на всіх рівнях (дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої), а також позашкільної та післядипломної освіти державною мовою в державних і комунальних закладах освіти.

Частиною 2 статті 7 Закону України «Про освіту» передбачено, що заклади освіти забезпечують обов'язкове вивчення державної мови.

Згідно зі статтею 5 Закону України «Про освіту» освіта є державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства.

Статтею 1 Закону України «Про повну загальну середню освіту» визначено, що державні стандарти повної загальної середньої освіти - документи, що визначають загальні обсяги навчального навантаження здобувачів початкової, базової середньої, профільної середньої освіти, вимоги до їх компетентностей і до згрупованих за відповідними освітніми галузями обов'язкових результатів навчання, яких вони мають досягти на відповідному рівні повної загальної середньої освіти.

Державним стандартом початкової освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 року № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688) передбачено, що метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь. До ключових компетентностей, серед іншого належать: вільне володіння державною мовою, спроможність діяти як відповідальний громадянин та брати повноцінну участь у громадському та суспільному житті, спираючись на критичне оцінювання основних подій національної, європейської та світової історії, а також повагу до прав людини та

верховенства права, цінування культурного розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України.

Також, Державним стандартом базової середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, визначено, що метою базової середньої освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу. Реалізація мети базової середньої освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах, як формування в учнів активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови, плекання в учнів любові до рідного краю.

Частина 2 статті 2 «Федерального закона от 29.12.2012 N 273-ФЗ (ред. от 17.02.2023) «Об образовании в Российской Федерации...» (мовою оригіналу) (далі закон) встановлює поняття «федерального государственного образовательного стандарта», а саме – «сукупність обов'язкових вимог до освіти певного рівня та/або до професії, спеціальності і напряму підготовки, затверджених в залежності від рівня освіти федеральним органом виконавчої влади, що здійснює функції з розробки та реалізації державної політики та нормативно-правового регулювання у сфері загальної освіти, або федеральним органом виконавчої влади, що здійснює функції з розробки та реалізації державної політики та нормативно-правового регулювання у сфері вищої освіти».

Відповідно до ч.1 ст. 4 вищезазначеного закону, відносини у сфері освіти регулюється конституцією російської федерації, цим законом, а також іншими федеральними законами, нормативно-правовими актами суб'єктів російської федерації, що регулюють відносини у сфері освіти.

Згідно ч. 4 ст. 4, норми, що регулюють відносини у сфері освіти і містяться в інших федеральних законах та інших нормативно правових актах рф, законах та інших правових актах суб'єктів рф, правових актах місцевого самоврядування, повинні відповідати цьому федеральному закону. У випадку невідповідності норм, що регулюють відносини у сфері освіти і містяться в інших федеральних законах та інших нормативно правових актах рф, законах та інших правових актах суб'єктів рф, правових актах місцевого самоврядування застосовуються норми цього федерального закону.

Відповідно до ч. 7 ст. 4 закону дія законодавства розповсюджується на усі організації, які здійснюють освітню діяльність на території рф.

Положеннями статті 11 даного закону встановлено, що «федеральные государственные образовательные стандарты» містять в собі вимоги щодо структури, умов реалізації та результатів засвоєння «основних» освітніх програм.

Положеннями статті 11 цього закону встановлено, що «до основних освітніх програм відносяться основні загальноосвітні програми – освітні

програми дошкільної освіти, освітні програми початкової загальної освіти, освітні програми основної загальної освіти, освітні програми середньої загальної освіти. Організації, що здійснюють освітню діяльність по маючим державну акредитацію освітнім програмам початкової загальної, основної загальної, середньої загальної освіти розробляють освітні програми у відповідності до «федеральних государственных образовательных стандартов» і відповідних федеральних основних загальноосвітніх програм».

Згідно ст. 26 закону управління освітньою організацією здійснюється у відповідності з законодавством рф, з урахуванням особливостей, встановлених цим законом.

Єдино осібним виконавчим органом освітньої організації являється керівник освітньої організації (ректор, директор, завідувач, начальник чи інший керівник), який здійснює поточне керівництво діяльністю освітньої організації.

Продовжуючи реалізацію свого злочинного умислу Романченко Н.М., 28.04.1969 р.н., на початку квітня 2022 року, більш точний час встановити за об'єктивних причин не виявилось можливим, будучи громадянином України, перебуваючи на території смт. Троїцьке Сватівського району Луганської області, керуючись ідеологічними та корисливими мотивами, спрямованими на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності, державній, економічній та інформаційній безпеці України, погоджуючись на пропозицію представників окупаційної адміністрації держави-агресора – російської федерації та так званої «луганської народної республіки», умисно, добровільно зайняла посаду – «директора «государственного общеобразовательного учреждения луганской народной республики «Троицкая средняя школа №2» (мовою оригіналу), з метою впровадження стандартів освіти держави-агресора у даному закладі освіти.

Крім того встановлено, що Романченко Н.М., перебуваючи на посаді директора у т.зв. «государственного общеобразовательного учреждения луганской народной республики «Троицкая средняя школа №2» (мовою оригіналу), використовуючи отримані повноваження спланувала та організувала освітній процес в очолюваному нею навчальному закладі у відповідності до вимог законодавства про освіту країни-агресора, а саме федерального закону «Об образовании в российской федерации» (мовою оригіналу).

Так, Романченко Н.М. висловлюється на підтримку дій окупаційної влади та вчиняє дії, спрямовані на впровадження стандартів освіти держави-агресора у вищевказаному закладі, здійснює загальне керівництво роботою вказаного закладу та управління ним; представляє заклад у відносинах з іншими установами; приймає на роботу та звільняє працівників; відповідає за організацію навчального процесу, який здійснюється російською мовою за стандартами та законодавством рф і так званої «лнр», у відповідності з якими складаються навчальні плани, викладання навчальних дисциплін та оцінювання знань усупереч державним стандартам освіти України та типовим навчальним програмам, рекомендованим Міністерством освіти і науки України (не викладаються базові (обов'язкові) навчальні дисципліни, та, водночас,

викладаються ті, що не передбачені державними стандартами освіти України), за навчальними підручниками, отриманими від представників окупаційної адміністрації держави-агресора; здійснюється оцінювання та видача документів про освіту за стандартами рф; вчиняє дії спрямовані на загальне застосування російської мови, як офіційної, що суперечить вимогам ст. 10 Конституції України, ст. ст. 6, 9, 21 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», ст. ст. 7, 12 Закону України «Про освіту», ст. ст. 5, 44 Закону України «Про повну загальну середню освіту», а також на території і в приміщеннях опорного закладу освіти «Лицею «ІМПУЛЬС» Троїцької селищної ради Луганської області, де почало функціонувати, «государственное общеобразовательное учреждение луганской народной республики «Троицкая средняя школа №2» (мовою оригіналу), розміщено символіку рф, символіку так званої «лнр», портрет президента рф Путіна В.В.

Окрім того, Романченко Н.М., діючи з особистих та ідеологічних мотивів, 01 вересня 2022 року, у відповідності до «наказу про організований початок 2022-2023 учбового року в загальноосвітніх організаціях луганської народної республіки» від 22.08.2022, затвердженого так званим «міністром освіти та науки луганської народної республіки», перебуваючи на території навчального закладу «государственная общеобразовательное учреждение луганской народной республики «Троицкая средняя школа №2» (мовою оригіналу) за адресою: Луганська область, смт. Троїцьк, пров. Шкільний, буд. 17а, за участю батьків, учнів освітнього закладу провела урочисті збори, присвячені початку учбового року. Вищезазначений урочистий захід Романченко Н.М. проводила виключно російською мовою з використанням символіки рф та «лнр», лунав гімн рф та «лнр». Під час свого виступу Романченко Н.М. висловлювала вдячність окупаційній владі за надану допомогу в підготовці до навчального року за освітніми стандартами країни - агресора, надання російських підручників, розповідала про запровадження навчального плану на навчальний рік за стандартами рф.

Таким чином, Романченко Наталія Миколаївна, 28.04.1969 року народження, обґрунтовано підозрюється у здійсненні громадянином України дій, спрямованих на впровадження стандартів освіти держави-агресора у закладах освіти, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 111-1 КК України.

Старший слідчий в ОВС 2 відділення слідчого відділу 3 управління
(з дислокацією у м. Сєверодонецьк Луганської області)

ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях
майор юстиції

Олександр ЛАРЧЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Прокурор у кримінальному провадженні -
прокурор Сватівської окружної прокуратури
Луганської області

«19» листопада 2023 року

Юлія ВЕЛИКОЦЬКА

ПАМ'ЯТКА про процесуальні права та обов'язки підозрюваного

Вручена Романченко Н.М., яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 111-1 КК України.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 (витяг)

Стаття 42 Підозрюваний

1. Підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276–279 Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України), повідомлено про підозру, або особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень.

3. Підозрюваний має право:

- 1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють;
- 2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені КПК України, а також отримати їх роз'яснення;
- 3) на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту – мати такі побачення без обмеження їх кількості й тривалості; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних дій; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених КПК України та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів на її оплату;
- 4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;
- 5) давати пояснення, показання з приводу підозри чи в будь-який момент відмовитися їх давати;
- 6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;
- 7) у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою – на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями статті 213 КПК України;
- 8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;
- 9) брати участь у проведенні процесуальних дій;
- 10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;
- 11) застосовувати з додержанням вимог КПК України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);
- 12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;
- 13) заявляти відводи;
- 14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому статтею 221 КПК України, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі статтею 290 КПК України;
- 15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;
- 16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому КПК України;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердилися;

18) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

5. Підозрюваний має також інші процесуальні права, передбачені КПК України.

6. Підозрюваний, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

7. **Підозрюваний зобов'язаний:**

1) прибути за викликом до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк – заздалегідь повідомити про це зазначених осіб;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

4) надавати достовірну інформацію представнику персоналу органу апробації, необхідну для підготовки досудової доповіді.

8. Підозрюваному, обвинуваченому вручається пам'ятка про його процесуальні права та обов'язки одночасно з їх повідомленням особою, яка здійснює таке повідомлення.

Стаття 285. Загальні положення кримінального провадження під час звільнення особи від кримінальної відповідальності

1. Особа звільняється від кримінальної відповідальності у випадках, передбачених законом України про кримінальну відповідальність.

2. Особі, яка підозрюється, обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення та щодо якої передбачена можливість звільнення від кримінальної відповідальності у разі здійснення передбачених законом України про кримінальну відповідальність дій, роз'яснюється право на таке звільнення.

3. Підозрюваному, обвинуваченому, який може бути звільнений від кримінальної відповідальності, повинно бути роз'яснено суть підозри чи обвинувачення, підставу звільнення від кримінальної відповідальності і право заперечувати проти закриття кримінального провадження з цієї підстави. У разі якщо підозрюваний чи обвинувачений, щодо якого передбачене звільнення від кримінальної відповідальності, заперечує проти цього, досудове розслідування та судове провадження проводяться в повному обсязі в загальному порядку.

Стаття 468. Угоди в кримінальному провадженні

1. У кримінальному провадженні можуть бути укладені такі види угод:

1) угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим;

2) угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості.

Стаття 469. Ініціювання та укладення угоди

1. Угода про примирення може бути укладена за ініціативою потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого. Домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження (крім слідчого, прокурора або судді).

Угода про примирення у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, може бути укладена лише за ініціативою потерпілого, його представника або законного представника.

Якщо дії чи інтереси законного представника суперечать інтересам особи, яку він представляє, за рішенням прокурора, слідчого судді, суду такий законний представник замінюється іншим із числа осіб, визначених статтею 44 цього Кодексу.

2. Угода про визнання винуватості може бути укладена за ініціативою прокурора або підозрюваного чи обвинуваченого.

3. Угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, нетяжких злочинів та у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення. Укладення угоди про примирення у кримінальному провадженні щодо уповноваженої особи юридичної особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким здійснюється провадження щодо юридичної особи, не допускається.

4. Угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо:

1) кримінальних проступків, нетяжких злочинів, тяжких злочинів;
2) особливо тяжких злочинів, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України за умови викриття підозрюваним чи обвинуваченим іншої особи у вчиненні злочину, віднесеного до підслідності Національного антикорупційного бюро України, якщо інформація щодо вчинення такою особою злочину буде підтверджена доказами;

3) особливо тяжких злочинів, вчинених за попередньою змовою групою осіб, організованою групою чи злочинною організацією або терористичною групою за умови викриття підозрюваним, який не є організатором такої групи або організації, злочинних дій інших учасників групи чи інших, вчинених групою або організацією злочинів, якщо повідомлена інформація буде підтверджена доказами.

Угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена щодо кримінальних проступків, злочинів, внаслідок яких шкода завдана лише державним чи суспільним інтересам. Укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні щодо уповноваженої особи юридичної особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким здійснюється провадження щодо юридичної особи, а також у кримінальному провадженні щодо кримінальних правопорушень, внаслідок яких шкода завдана державним чи суспільним інтересам або правам та інтересам окремих осіб, у яких беруть участь потерпілий або потерпілі, не допускається, крім випадків надання всіма потерпілими письмової згоди прокурору на укладення ними угоди.

5. Укладення угоди про примирення або про визнання винуватості може ініціюватися в будь-який момент після повідомлення особі про підозру до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку.

6. У разі недосягнення згоди щодо укладення угоди факт її ініціювання і твердження, що були зроблені з метою її досягнення, не можуть розглядатися як відмова від обвинувачення або як визнання своєї винуватості.

7. Слідчий, прокурор зобов'язані проінформувати підозрюваного та потерпілого про їхнє право на примирення, роз'яснити механізм його реалізації та не чинити перешкод в укладенні угоди про примирення.

8. У разі якщо кримінальне провадження здійснюється щодо кількох осіб, які підозрюються чи обвинувачуються у вчиненні одного або кількох кримінальних правопорушень, і згода щодо укладення угоди досягнута не з усіма підозрюваними чи обвинуваченими, угода може бути укладена з одним (кількома) з підозрюваних чи обвинувачених. Кримінальне провадження щодо особи (осіб), з якими досягнуто згоди, підлягає виділенню в окреме провадження.

У разі якщо в кримінальному провадженні беруть участь кілька потерпілих від одного кримінального правопорушення, угода може бути укладена та затверджена лише з усіма потерпілими.

У разі якщо в кримінальному провадженні беруть участь кілька потерпілих від різних кримінальних правопорушень, і згода щодо укладення угоди досягнута не з усіма

потерпілими, угода може бути укладена з одним (кількома) з потерпілих. Кримінальне провадження щодо особи (осіб), яка досягла згоди, підлягає виділенню в окреме провадження.

Стаття 472. Зміст угоди про визнання винуватості

1. В угоді про визнання винуватості зазначаються її сторони, формулювання підозри чи обвинувачення та його правова кваліфікація з зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, істотні для відповідного кримінального провадження обставини, беззастережне визнання підозрюваним чи обвинуваченим своєї винуватості у вчиненні кримінального правопорушення, обов'язки підозрюваного чи обвинуваченого щодо співпраці у викритті кримінального правопорушення, вчиненого іншою особою (якщо відповідні домовленості мали місце), умови часткового звільнення підозрюваного, обвинуваченого від цивільної відповідальності у вигляді відшкодування державі збитків внаслідок вчинення ним кримінального правопорушення, узгоджене покарання та згода підозрюваного, обвинуваченого на його призначення або на призначення покарання та звільнення від його відбування з випробуванням, умови застосування спеціальної конфіскації, наслідки укладення та затвердження угоди, передбачені статтею 473 цього Кодексу, наслідки невиконання угоди.

2. В угоді зазначається дата її укладення та вона скріплюється підписами сторін.

Стаття 473. Наслідки укладення та затвердження угоди

1. Наслідком укладення та затвердження угоди про примирення є:

1) для підозрюваного чи обвинуваченого – обмеження права оскарження вироку згідно з положеннями статей 394 і 424 цього Кодексу та відмова від здійснення прав, передбачених пунктом 1 частини четвертої статті 474 цього Кодексу;

2) для потерпілого – обмеження права оскарження вироку згідно з положеннями статей 394 і 424 цього Кодексу та позбавлення права вимагати в подальшому притягнення особи до кримінальної відповідальності за відповідне кримінальне правопорушення і змінювати розмір вимог про відшкодування шкоди.

2. Наслідком укладення та затвердження угоди про визнання винуватості для прокурора, підозрюваного чи обвинуваченого є обмеження їх права оскарження вироку згідно з положеннями статей 394 та 424 цього Кодексу, а для підозрюваного чи обвинуваченого – також його відмова від здійснення прав, передбачених абзацами першим та четвертим пункту 1 частини четвертої статті 474 цього Кодексу.

Згідно з ч. 1 ст. 127 КПК України підозрюваний, а також за його згодою будь-яка інша фізична чи юридична особа має право на будь-якій стадії кримінального провадження відшкодувати шкоду, завдану потерпілому, територіальній громаді, державі внаслідок кримінального правопорушення.

На всіх стадіях кримінального провадження потерпілий має право примиритися з підозрюваним і укласти угоду про примирення. У передбачених законом України про кримінальну відповідальність та КПК України випадках примирення є підставою для закриття кримінального провадження (ч. 4 ст. 56 КПК України).

Конституція України від 28.06.1996 (витяг)

Стаття 28. Кожен має право на повагу до його гідності.

Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідям.

Стаття 29. Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність.

Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

У разі нагальної необхідності запобігти злочині чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою.

Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника.

Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання.

Про арешт або затримання людини має бути негайно повідомлено родичів заарештованого чи затриманого.

Стаття 55. Права і свободи людини і громадянина захищаються судом.

Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Стаття 56. Кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень.

Стаття 59. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

Стаття 62. Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину.

Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь.

У разі скасування вироку суду як неправосудного держава відшкодовує матеріальну і моральну шкоду, завдану безпідставним засудженням.

Стаття 63. Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист.

Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Закон України «Про попереднє ув'язнення» від 30.06.1993 № 3352-ХІІ (витяг)

Стаття 9. Права осіб, взятих під варту

Особи, взяті під варту, мають право:

- на захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або взяття під варту, а також на повідомлення під час взяття під варту підстав та мотивів взяття під варту, оскаржувати їх у суді, отримати в друкованому вигляді роз'яснення положень статей 28, 29, 55, 56, 59, 62 та 63 Конституції України, цієї статті та інших прав затриманих або взятих під варту, встановлених законом, у тому числі права здійснювати захист своїх прав та інтересів особисто або за допомогою захисника з моменту затримання або арешту (взяття під варту) особи, права відмовитися від надання будь-яких пояснень або свідчень до прибуття захисника;

- знайомитися з правилами тримання під вартою;

- на щоденну прогулянку тривалістю одна година. Вагітним жінкам і жінкам, які мають при собі дітей, неповнолітнім, а також хворим з дозволу лікаря та за їх згодою тривалість щоденної прогулянки встановлюється до двох годин;

- одержувати передачі або посилки та грошові перекази і передачі;
- купувати протягом місяця за безготівковим розрахунком продукти харчування і предмети першої необхідності на суму до одного мінімального розміру заробітної плати та без обмежень письмове приладдя, газети, книги через торговельну мережу на замовлення;
- користуватися власним одягом і взуттям, мати при собі документи і записи, що стосуються кримінального провадження;
- користуватися телевізорами, одержаними від родичів або інших осіб, настільними іграми, газетами і книгами з бібліотеки місця попереднього ув'язнення та придбаними через торговельну мережу;
- на душпастирську опіку, що здійснюється священнослужителями (капеланами);
- відправляти в індивідуальному порядку релігійні обряди і користуватися релігійною літературою та властивими їм віруванню предметами релігійного культу, виготовленими з малоцінних матеріалів, якщо при цьому не порушується встановлений у місцях попереднього ув'язнення порядок, а також не обмежуються права інших осіб;
- на восьмигодинний сон в нічний час, під час якого не допускається залучення до участі в процесуальних та інших діях, за винятком невідкладних випадків;
- звертатись із скаргами, заявами та листами до Європейського суду з прав людини, а також інших відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, до уповноважених осіб таких міжнародних організацій, державних органів і службових осіб у порядку, встановленому статтею 13 цього Закону.

Взяті під варту жінки вправі мати при собі дітей віком до трьох років.

Взяті під варту молоді громадяни (віком від 14 до 35 років) мають право на отримання психолого-педагогічної допомоги від спеціалістів центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Осіб, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, в разі обрання щодо них запобіжного заходу у вигляді тримання під варту у зв'язку з іншим кримінальним провадженням або в разі прийняття рішення про тимчасову видачу іншій державі, тримають відповідно до правил, установлених цим Законом. Одержання цими особами посилок і передач, а так само купівля ними продуктів харчування і предметів першої необхідності здійснюються в порядку, встановленому Кримінально-виконавчим кодексом України для рівня безпеки виправної колонії, призначеної їм центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань.

Перелік продуктів харчування і предметів першої необхідності, які забороняється передавати особам, взятим під варту, встановлюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань, Міністерством оборони України.

Стаття 10. Обов'язки осіб, взятих під варту

Особи, взяті під варту, зобов'язані:

- додержувати порядку, встановленого в місцях попереднього ув'язнення, і виконувати законні вимоги адміністрації;
- дотримувати санітарно-гігієнічних правил, мати охайний зовнішній вигляд, постійно підтримувати чистоту в камері;
- бути ввічливими до працівників місця попереднього ув'язнення, а також поміж собою; не вступати в суперечки з представниками адміністрації, не принижувати їх гідність, не протидіяти виконанню ними своїх обов'язків;
- бережливо ставитися до інвентаря, обладнання та іншого майна місця попереднього ув'язнення.

Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою» (витяг)

Стаття 10. пункт 2) суб'єкти подання інформації, органи (установи), де перебувають затримані особи:

- інформують під час затримання кожен особу про право та можливість отримання безоплатної вторинної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу», вручають пам'ятку для затриманих осіб, в якій зазначається єдиний телефонний номер системи надання безоплатної правової допомоги (0-800-213103) (контактний центр системи надання безоплатної правової допомоги);

**Закон України «Про безоплатну правову допомогу»
від 02.06.2011 №3460-VI (витяг)**

Стаття 13 «Поняття безоплатної вторинної правової допомоги»

1. Безоплатна вторинна правова допомога - вид державної гарантії, що полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя.

2. Безоплатна вторинна правова допомога включає такі види правових послуг: 1) захист; 2) здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; 3) складення документів процесуального характеру.

Стаття 14 «Суб'єкти права на безоплатну вторинну правову допомогу»

Право на безоплатну вторинну правову допомогу згідно з цим Законом та іншими законами України мають такі категорії осіб:

5) особи, які відповідно до положень кримінального процесуального законодавства вважаються затриманими, - на правові послуги, передбачені пунктами 1 і 3 частини другої статті 13 цього Закону;

6) особи, стосовно яких обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, - на правові послуги, передбачені пунктами 1 і 3 частини другої статті 13 цього Закону;

7) особи, у кримінальних провадженнях стосовно яких відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України захисник залучається слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом для здійснення захисту за призначенням або проведення окремої процесуальної дії, а також особи, засуджені до покарання у вигляді позбавлення волі, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців або обмеження волі, - на всі види правових послуг, передбачені частиною другою статті 13 цього Закону.

Про підозру мені повідомлено, повідомлення про підозру та пам'ятка про процесуальні права та обов'язки вручені, права підозрюваного оголошені та роз'яснені.

Підозрюваний _____
« ____ » годин « ____ » хвилин « ____ » _____ 2023 року у присутності захисника
_____ 2023 року

Повідомлення про підозру вручив:

**Старший слідчий в ОВС 2 відділення слідчого відділу 3 управління
(з дислокацією у м. Северодонецьк Луганської області)**

ГУ СБУ в Донецькій та Луганській областях

майор юстиції

Олександр ЛАРЧЕНКО

